

3/2023

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS

Vahvistetut lait	2
Hallituksen esitykset.....	5
Valtioneuvoston asetukset	6

OIKEUSTAPAUKSET

Korkein oikeus	6
Korkein hallinto-oikeus.....	8
KKO:n valitusluvut.....	16

VAHVISTETUT LAIT

Laki sukupuolen vahvistamisesta ja siihen liittyvät lait (295–307/2023)

HE 189/2022

StVM 42/2022

Lait tulivat voimaan 3.4.2023.

Säädettiin laki sukupuolen vahvistamisesta. Lailla kumottiin laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta. Lisäksi muutettiin sterilöimislakia, äitiysavustuslakia, kansaneläkelakia, lääketieteellisestä tutkimuksesta annettua lakia, raskauden keskeyttämisestä annettua lakia, väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettua lakia, kotikuntalakia, lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettua lakia, vanhemmuuslakia, rikoslakia, vankeuslakia sekä tutkintavankeuslakia.

Muutosten myötä henkilö voidaan vahvistaa kuuluvaksi toiseen sukupuoleen kuin mihin hänet on väestötietojärjestelmään merkitty, jos hän esittää selvityksen siitä, että hän pysyvästi kokee kuuluvansa vahvistettavaan sukupuoleen, on täysi-ikäinen ja on Suomen kansalainen tai hänellä on asuinpaikka Suomessa. Lisäksi poistettiin vaatimus lisääntymiskyvyttömyydestä edellytyksenä sukupuolen oikeudelliselle vahvistamiselle.

Sukupuolen vahvistamista koskevan hakemusmenettelyn tarkoituksena on varmistua siitä, että sukupuolen vahvistamista haetaan tietoon perustuen ja harkiten. Tavoitteena on kansainvälisten suositusten mukaisesti nopea, läpinäkyvä ja saavutettava menettely.

Henkilön vanhemmuusnimike voidaan muuttaa väestötietojärjestelmään vastaamaan vahvistetun sukupuolen mukaista nimeä. Lisäksi muuhun lainsäädäntöön tehtiin muutoksia, joiden tarkoitus on

turvata lapsen oikeudellinen asema vanhemman vanhemmuusnimikkeen muutoksesta huolimatta. Lakeihin tehtiin myös uudistuksesta johtuvia teknisiä muutoksia.

Lain tavoitteena on vahvistaa henkilön itsemääräämisoikeutta erottamalla sukupuolen oikeudellinen vahvistaminen lääketieteellisistä tutkimuksista ja hoidoista. Muutosten myötä hakemuksen sukupuolen vahvistamisesta voi tehdä perustuen henkilön omaan selvitykseen hänen sukupuolen kokemuksestaan. Myös lisääntymiskyvyttömyysvaatimuksen poistamisella vahvistetaan henkilön henkilökohtaista koskemattomuutta ja oikeutta yksityiselämään. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa henkilön yksityisyyden suojaa siten, että henkilön vanhemmuus voidaan muuttaa väestötietojärjestelmään vastaamaan vahvistetun sukupuolen mukaista nimeä, samalla huolehtien siitä, ettei lapsen oikeudellinen asema muutu vanhemman vanhemmuusnimikkeen muuttamisen myötä.

Kaivosmineraaliveroa koskeva lainsäädäntö (314–316/2023)

HE 281/2022

VaVM 39/2022

Lait tulevat voimaan 1.1.2024. Niitä sovelletaan niihin kaivosmineraaleihin, joita koskeva veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain voimaantulon jälkeen.

Säädettiin uusi kaivosmineraaliverolaki sekä muutettiin valmisteverotuslakia ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia.

Säädetyssä laissa säädetään uudesta, Suomessa louhittuihin kaivosmineraaleihin kohdistuvasta verosta. Veromalli on luonteeltaan rojalittyypinen suoritus, joka on mahdollisimman yksinkertainen ja

kaavamainen. Veromallissa on kuitenkin otettu huomioon yhtäältä metallimalmien ja muiden kaivosmineraalien välinen eroavaisuus ja toisaalta metallimalmien väliset erot niiden arvoissa ja metallipitoisuuksissa.

Veron soveltamisalaan kuuluvat kaivoslaissa tarkoitetut kaivosmineraalit. Soveltamisalan ulkopuolelle rajattiin kuitenkin kullanhuuhtonassa löydetty kaivosmineraalit. Verovelvollinen on se, joka on louhinut kaivosmineraalin ja jolta edellytetään kaivoslainsäädännössä tarkoitettua lupaa kaivostoiminnan harjoittamiseen. Verovelvollinen on siis tyyppillisesti kaivosyhtiö. Veron suorittamisvelvollisuus syntyy metallimalmien osalta, kun kaivosmineraali toimitetaan rikastettavaksi, ja muiden kaivosmineraalien osalta, kun kaivosmineraali louhitaan.

Kaivosmineraalien verotukseen sovelletaan pääosin valmisteverotuksen ja oma-aloitteisen verotuksen menettelysäännöksiä. Veron piiriin kuuluvien toimijoiden tulee rekisteröityä verovelvollisiksi. Verovelvollinen antaa veroilmoituksen kalenterivuoden mittaiselta verokaudelta sekä laskee ja suorittaa veron oma-aloitteisesti. Veroviranomainen on Verohallinto.

Metallimalmien vero on 0,6 prosenttia metallimalmin sisältämän metallin verotusarvosta. Verotusarvo perustuu metallien kansainvälisiin markkinahintoihin. Jollei tällaista hintatietoa ole saatavilla, verotusarvo määritellään vastaavien muiden julkisten hintatietojen perusteella tai viime sijassa toisen vastaavan tuotteen kansainvälisten, julkisten hintatietojen perusteella. Verotusarvo lasketaan hintatietojen vuotuisena aritmeettisena keskiarvona ja vahvistetaan kutakin kalenterivuotta varten vuoden alussa edellisen vuoden hintatietojen perusteella.

Muiden kaivosmineraalien kuin metallimalmien vero on 0,2 euroa

tonnilta louhittua malmia tai hyötykiveä.

Kaivosten sijaintikuntien osuus kaivosmineraaliveron tuotosta on 60 prosenttia ja valtion osuus on 40 prosenttia. Kaivosmineraaliveron vuosittaisen verotuoton arvioidaan olevan noin 25 miljoonaa euroa, josta valtion osuus on 10 miljoonaa euroa ja kaivosten sijaintikuntien 15 miljoonaa euroa. Verotuo- tota tilitetään sille kunnalle, jossa kaivos sijaitsee. Verotuo- to kertyy ensimmäistä kertaa vuonna 2025.

Tavoitteena on ottaa huomioon kaivoslaissa tarkoitettujen kaivos- mineraalien luonne uusiutumatto- mina luonnonvaroina ja ohjata yh- teiskunnalle kohtuullinen korvaus niiden käytöstä veron muodossa. Verolla ei ole ympäristönsuojelullisia tavoitteita.

Lait työsopimuslain 1 luvun 1 §:n ja erityyösopimuslain 13 luvun 15 §:n muuttamisesta (329–330/2023)

HE 215/2022
TyVM 24/2022

Merityösopimuslain muuttamista koskeva laki tuli voimaan 15.3.2023. Työsopimuslain muuttamista koskeva laki tulee voimaan 1.7.2023.

Työsopimuslakia ja erityyösopi- muslakia muutettiin. Työsopimus- lain soveltamisaläsäännöksen li- sättiin kokonaisharkinnan tekemis- tä koskeva säännös koskemaan ti- lanteita, joissa laissa säädettyjen työsuhteen tunnusmerkkien arvi- oimisen jälkeen työntekoa koske- van oikeussuhteen luonne jää edel- leen epäselväksi tai tulkinnanvarai- seksi. Oikeussuhteen luonnetta koskevassa kokonaisharkinnassa huomioon on otettava työn teke- mistä koskevat ehdot, olosuhteet, joissa työtä tehdään, osapuolten tarkoitus työntekosuhteen oikeu- dellisesta luonteesta sekä muut osa- puolten tosiasialliseen asemaan oi- keussuhteessa vaikuttavat seikat. Lisäksi erityyösopimuslain nähtä- vänäpitoa koskevaan säännökseen tehtiin teknisuonteinen virheen korjaus.

Muutosten tavoitteena on täs- mentää ja selkeyttää työsuhteen kä- sitteen määrittelyä tulkinnanvarai- sissa ja epäselvissä tilanteissa, eri-

tyisesti työsuhteessa ja yrittäjänä tehtävän työn välisessä rajanvedos- sa. Tavoitteena on helpottaa lain soveltajia ratkaisemaan työnteko- suhteen oikeudellinen luonne ti- lanteissa, joissa työnsuorittajan asemaan liittyy tulkintaa edellyttä- viä kysymyksiä.

Vuoden 1923 luonnonuojelulain nojalla perustettuja luonnon- puistoja, kansallispuistoja ja eräitä luonnonuojelualueita koskevien lakien muuttamista koskeva lainsäädäntö (520–540/2023)

HE 270/2022
YmVM 23/2022

Lait tulivat voimaan 1.6.2023.

Muutettiin eräiden luonnonuojelu- alueiden perustamisesta valtion- maille annettua lakia, eräiden uu- sien luonnonuojelualueiden per- rustamisesta valtionmaille annet- tua lakia ja eräiden valtion omista- mien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuis- toiksi annettua lakia sekä yhteensä 18:aa muuta lakia, joilla on perus- tettu kansallispuistoja, luonnon- puistoja ja muita luonnonuojelu- alueita vuoden 1923 luonnonuojelulain nojalla.

Tammikuussa säädettiin uusi luonnonuojelulaki (9/2023). Uu- den luonnonuojelulain säätämi- sen yhteydessä päivitettiin vuonna 1996 annetun luonnonuojelulain nojalla perustettujen 13 kansalli- puiston rauhoitussäännökset uu- den luonnonuojelulain mukaisiksi. Nyt käsillä olevien muutosten tavoitteena on saattaa myös ennen vuoden 1996 luonnonuojelulain voimaantuloa perustettujen luon- nonsuojelualueiden rauhoitussään- nökset yhdenmukaisiksi uuden luonnonuojelulain kanssa ja saat- taan rauhoitussäännökset lain tasol- le. Muutosten myötä rauhoitussään- nösten yksilön oikeuksia ja velvolli- suuksia koskevista kysymyksistä säädetään perustuslain mukaisesti lailla. Alueelliset erityisäännökset, jotka koskevat erityisesti saame- laisten alkuperäiskansaoikeuksia, paikallisten asukkaiden oikeuksia sekä Puolustusvoimien toimintaa, pääasiassa sisällytettiin lainsäädäntöön. Lisäksi varmistettiin saa-

melaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset saame- laisten kotiseutualueella. Muutos- ten tarkoituksena ei ole muuttaa nykyisten luonnonuojelualueiden rajauksia eikä tehdä merkittäviä muutoksia voimassa oleviin rau- hoitussäännöksiin.

Kirkkolaki ja siihen liittyvät lait (652–656/2023)

HE 108/2022
HaVM 44/2022

Lait tulevat voimaan 1.7.2023.

Suomen evankelis-luterilaiselle kir- kolle säädettiin uusi kirkkolaki, joka korvaa vuodelta 1993 olevan kirkkolain. Samalla säädettiin uu- det lait evankelis-luterilaisen kir- kon viranhaltijasta, evankelis-lute- rilaisen kirkon työmarkkinailaitok- sesta ja evankelis-luterilaisen kir- kon eläkerahastosta. Lisäksi muu- tettiin tuomioistuimen velvollisuu- desta ilmoittaa eräistä ratkaisuis- taan annettua lakia.

Kyseessä on kirkkoa koskevan lainsäädännön kokonaiskodifioin- ti. Uudessa kirkkolaissa säädetään perustuslain mukaisesti kirkon jär- jestysmuodosta ja hallinnosta. Ta- voitteena on rakenteellisesti aikai- sempaa johdonmukaisempi ja käyt- täjän kannalta selkeämpi kirkko- laki, jossa otetaan huomioon perus- tuslain, muun lainsäädännön ja kir- kollishallinnon omien kehittämistarpeiden edellyttämät muutostarpeet. Kirkon ja valtion välisiin suh- teisiin ei tehty muutoksia.

Kirkkolakiin tehtiin joitakin si- sällöllisiä muutoksia. Seurakunta- jaon muutosta koskevia säännöksiä tarkistettiin ja lakiin lisättiin seura- kunnan jäsenen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia koske- va säännös. Alistusmenettelyistä kirkon hallinnossa luovuttiin koko- naisvaltaisesti. Tavoitteena on ke- ventää kirkon hallintoa sekä sel- keyttää eri viranomaisten rooleja ja toimivallan rajoja. Seurakuntien it- senäisyyttä ja toiminnanvapautta korostettiin. Seurakuntatasolla teh- tävistä päätöksistä vastaavat jatkos- sa seurakunnat itse.

Seurakuntayhtymän perustamis- ta koskeva hallinnollinen menette- ly rinnastuu jatkossa seurakunta- jaon muutosta koskevaan menette-

lyyn. Kirkon viranomaisten päätöksentekomenettelyä kehitettiin siten, että säännökset mahdollistavat sähköisen päätöksentekomenettelyn. Lisäksi kirkonkirjojen pitoa koskevia säännöksiä muutettiin siten, että jatkossa kirkonkirjojen rekisterinpitäjinä toimivat seurakuntien muodostamat yhteiset keskusrekisterit. Keskusrekisterit huolehtivat muissa laeissa säädetyistä kirkollisiin väestökirjoihin liittyvistä viranomaistehtävistä. Kirkon yhteisen jäsenrekisterin osalta kirkkohallitus toimii aiempaa selkeämmin EU:n yleisen tietosuojasetuksen mukaisena yhteisrekisterinpitäjänä keskusrekisterien rinnalla.

Kirkolliskokous on hyväksynyt uuden kirkkojärjestyksen (657/2023), joka tulee voimaan samanaikaisesti uuden kirkkolain kanssa. Kirkon toimintaa sekä kirkon tunnustusta, tehtävää, järjestysmuotoa ja hallintoa koskevat tarkemmat ja kirkon sisäiseen lainsäädäntövaltaan kuuluvat säännökset ovat kirkkojärjestyksessä.

Aiemmin kirkkolaissa olleet säännökset viranhaltijan oikeusaseman perusteista siirrettiin pääsääntöisesti uuteen lakiin evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta. Osa säännöksistä koskee myös kirkon työsopimussuhteista työntekijää. Kirkkolaissa säilyivät kirkon toimielinten keskinäisten toimivaltasuhteiden ja kirkon sisäisen autonomian kannalta keskeiset lailla säädettävät säännökset. Lisäksi tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuisaan annettua lakia muutettiin siten, että tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuus koskisi myös tuomioita, joissa epäiltynä on ollut kirkon viranhaltija tai pappi. Kirkon työmarkkinalaitosta koskevat säännökset eriytettiin uuteen evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annettavaan lakiin. Kirkon työmarkkinalaitos toimii kirkkohallituksen yhteydessä seurakuntien, seurakuntayhtymien, tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen edunvalvojana työmarkkina-asioissa.

Uuteen kirkon eläkerahastosta annettuun lakiin yhdistettiin aiemmin kirkkolaissa, kirkkojärjestyksessä ja evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta an-

netussa laissa olleet kirkon eläkerahastoa koskevat säännökset. Uuteen sääntelyyn lakiin lisättiin säännökset omistajaohjauksen periaatteista, velvollisuudesta pitää luottamustehtäviä koskevaa luetteloa, eturistiriitoja koskevista toimintaperiaatteista sekä johdon ja sen lähipiiriin kuuluvien liiketoimista. Lakiin lisättiin myös säännökset kirkon eläkerahaston sisäpiiristä sekä sisäpiiriin kuuluvien henkilöiden arvopaperiomistuksia koskevasta julkisesta rekisteristä ja sen ylläpidosta.

Automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskeva lainsäädäntö (660–670/2023)

HE 224/2022

VaVM 45/2022

Lait tulevat voimaan 1.1.2024.

Verotusmenettelystä annettua lakia, oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia, veronkantolakia, tullilakia, ajoneuvoverolakia, ennakoperintälakia, perintö- ja lahjaverolakia, kiinteistöverolakia, autoverolakia, tonnistoverolakia ja arvonlisäverolakia muutettiin. Muutoksilla poikettiin eräitä osin hallintolakiin tehdyistä automaattista päätöksentekoa julkisessa hallinnossa koskevasta yleissääntelystä verotus- ja tulliasioissa (ks. SSK 487/2023 ja HE 145/2022). Automaattinen ratkaiseminen kuitenkin edelleen mahdollista vain silloin, kun hallintolaissa säädetyt yleiset edellytykset asian automaattiselle ratkaisemiselle täyttyvät.

Muutoksilla mahdollistettiin Verohallinnon automaattinen päätöksentekoa oikaisuvaatimusten käsittelyssä tietyissä tilanteissa ja eräissä muissa asioissa, joissa se ei olisi sallittua pelkästään hallintolain sääntelyn mukaan. Tullin osalta mahdollistettiin oikaisuvaatimusten automaattinen ratkaiseminen tietyissä tilanteissa.

Muutoksia tehtiin myös oma-aloitteisten verojen myöhästymismaksumenettelyyn. Lisäksi Verohallinnon menettelyä rekisteröintiä ja verokausia koskevien päätösten antamisessa yhtenäistettiin. Myös ajoneuvoveron veronkorotusta koskevaan sääntelyyn tehtiin muutos.

Rakentamislaki ja siihen liittyvät lait (751–811)

HE 139/2022

YmVM 27/2022

Lait tulevat voimaan 1.1.2025.

Säädettiin uusi rakentamislaki. Voimassa olevaa maankäyttö- ja rakennuslakia muutettiin kumoamalla siitä rakentamista koskevat luvut ja muuttamalla sen nimike alueidenkäyttölaiksi. Uudella rakentamislakilla parannetaan sääntelyn vaikuttavuutta erityisesti ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi, kiertotalouden edistämiseksi sekä rakentamisen päätösten ja tietosisällön valtakunnallisen digitaalisuuden mahdollistamiseksi. Päävastuullisen toteuttajan vastuuta koskevilla uusilla säännöksillä tähdätään rakentamishankkeen laadukkaaseen toteutukseen. Rakentamista varten tarvittavien lupien rajausta täsmennettiin ja lupavelvoitetta supistettiin.

Rakennuslupa ja toimenpidelupa korvattiin yhdellä lupamuodolla, rakentamisluvalla. Lupaa edellyttävien rakentamishankkeiden kynnyistä nostettiin. Rakentamislupavaiheessa laaditaan ilmastaselvitys rakennuksen vähähiilisydestä käyttäen hyväksi rakennuksen vähähiilisuuden arviointimenetelmää ja kansallista päästötietokantaa. Kiertotaloutta edistetään korostamalla rakennukselta vaadittavia elinkaariominaisuuksia. Rakennus- ja purkumateriaalien hyödyntämistä vahvistetaan purkumateriaali- ja rakennusjäteselvityksellä.

Valtakunnallisen rakennetun ympäristön digitaalisen tietojärjestelmän aikaansaamiseksi lupaprosessi perustuu tietomalleihin. Suunniteluvaiheen suunnitelmamalli mahdollistaa myös lisätyn todellisuuden käyttämisen rakentamislupien yhteydessä. Loppukatselmuksen yhteydessä luovutettava toteumamalli antaa perustan luotettavalle digitaaliselle tallennukselle sekä rakennetun ympäristön ajantasaiselle tietojärjestelmälle, jota voidaan hyödyntää rakennuksen korjaus- ja muutostöissä. Tietomallimuotoisella suunnittelulla ja yhtenäisillä tiedon rakenteilla vastataan yhteiskunnan tarpeisiin saada tietoaineistot hyödynnettäviksi ja eri proses-

sien pohjatiedoksi. Yhteisillä kansainvälisiin standardeihin pohjautuvilla tiedon rakenteilla mahdollistetaan joustava järjestelmäkehittäminen ja toimittajariippumattomuus. Tietomallipohjainen rakennustieto yhdessä rakentamislupamenettelyn yhteydessä annettavien pysyvien rakennus- ja huoneistotunnusten kanssa luo perustan valtakunnalliselle tietoturhalliselle rakennustiedon tiedonhallinnalle.

Suunnittelu- ja työnohtotehtävien vaativuusluokat muutettiin vastaamaan paremmin käytäntöä. Ympäristöministeriön valtuuttama toimielin tutkii suunnittelijoiden ja työnohtajien pätevyyden, kun kysymyksessä on tavanomainen, vaativa, erittäin vaativa tai poikkeuksellisen vaativa tehtävä. Pätevyysvaatimusten tulkinta yhtenäistyy eikä paikallisella lupaviranomaisella ole enää tarvetta arvioida todistuksilla osoitettua ja rekisteröityä pätevyyttä. Lupaviranomainen voi kuitenkin edelleen ottaa huomioon yksittäisen hankkeen erityispiirteet arvioidessaan henkilön kelpoisuutta tehtävään.

Lisäksi rakennuksen energiatoistuksesta annettua lakia, pelastuslakia, asuntokauppalakia, sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia, jätelakia, rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjauksjärjestelmillä annettua lakia, uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annettua lakia, rakennusperinnön suojelemisesta annettua lakia, kiinteistönuodostamislakia, kiinteistörekisterilakia, kunnan kiinteistöinsinööristä annettua lakia, maa-aineslakia, ulkoilulakia, liikenejärjestelmästä ja maanteistä annettua lakia, ratalakia, viranomaisen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettua lakia, rikoslakia ja eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia muutettiin. Niihin tehtiin lähinnä lakitekniisiä korjauksia.

Uudistuksen päätavoitteita ovat hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen sekä rakentamisen laadun parantaminen ja digitalisaation edistäminen.

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys (HE 1/2023) eduskunnalle luonnonsuojelulain 67 §:n 1 momentin ja 137 §:n 1 momentin muuttamisesta

Luonnonsuojelulain (9/2023) 137 §:n 1 momentin siirtymäsäännökseen ehdotetaan lisättävän voimaan jäävien asetusten luetteloon kolme luonnonsuojelualueiden perustamista koskevaa asetusta eli valtioneuvoston asetus Ruunaan luonnonsuojelualueesta 124/2003, valtioneuvoston asetus Keski-Pohjanmaan maakunnan luonnonsuojelualueista 245/2022 ja ympäristöministeriön asetus Keski-Pohjanmaan maakunnan luonnonsuojelualueista 246/2022.

Luonnonsuojelulain 67 §:stä poistettaisiin viittaus eduskuntakäsittelyssä laista poistettuun uhanalaisia luontotyyppiä koskevaan säännökseen.

Luonnonsuojelulain 137 §:n 1 momentin siirtymäsäännöksen korjauksella aiemmin valtioneuvoston asetuksella Ruunaan luonnonsuojelualueesta 124/2003, valtioneuvoston asetuksella Keski-Pohjanmaan maakunnan luonnonsuojelualueista 245/2022 ja ympäristöministeriön asetuksella Keski-Pohjanmaan maakunnan luonnonsuojelualueista 246/2022 perustetut muut valtion luonnonsuojelualueet pysytettäisiin suojeltuina luonnonsuojelulain tullessa voimaan.

Luonnonsuojelulain 67 §:n 1 momentin muutoksella selkeytettäisiin, että avustusta voidaan myöntää kaikkien uhanalaisten luontotyyppien ennallistamiseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2023.

Hallituksen esitys (HE 2/2023) eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolakia.

Arvonlisäverolakiin tehtäisiin Suomen Pohjois-Atlantin sopimukseen liittymisen edellyttämät muutokset Pohjois-Atlantin sopimukseen puitteissa toteutettavan puolustustoiminnan osalta.

Tavaroiden ja palvelujen Suomessa tapahtuvat myynnit toisten Pohjois-Atlantin sopimukseen kuuluvien valtioiden puolustusvoimille sekä niiden Suomessa tekemät tavaroiden maahantuonnit vapauttettaisiin tietyin edellytyksin arvonlisäverosta, jos näiden puolustusvoimien asevoimat osallistuvat yhteiseen puolustustoimintaan oman valtionsa ulkopuolella.

Natoon liittymisen edellyttää Suomen arvonlisäverolain (1501/1993) muuttamista. Ehdotuksella saatettaisiin kansallisesti voimaan arvonlisäverodirektiivin Naton puitteissa toteutettavaa puolustustoimintaa koskevat säännökset. Ehdotuksen mukaan tavaroiden ja palvelujen Suomessa tapahtuvat myynnit toisten Pohjois-Atlantin sopimukseen kuuluvien valtioiden puolustusvoimille sekä niiden Suomessa tekemät tavaroiden maahantuonnit vapauttettaisiin tietyin edellytyksin arvonlisäverosta, jos näiden puolustusvoimien asevoimat osallistuvat yhteiseen puolustustoimintaan oman valtionsa ulkopuolella. Ehdotuksen tavoitteena on vapauttaa Naton puitteissa toteutettavaa puolustustoimintaa varten tehdyt tavaroiden ja palvelujen hankinnat sekä tavaroiden maahantuonnit arvonlisäverosta samassa laajuudessa kuin nykyisin on tehty EU:n puitteissa toteutettavan puolustustoiminnan osalta.

Arvonlisäverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain 129 c §:ään otettaisiin säännös, jonka mukaan Suomessa oleville Pohjois-Atlantin sopimukseen kuuluville toisten valtioiden puolustusvoimille palautettaisiin tietyin edellytyksin Suomesta ostettujen tavaroiden ja palvelujen hankintaan sisältyvä vero, jos nämä puolustusvoimat osallistuvat yhteiseen puolustustoimintaan. Arvonlisäverolain maahantuotavien tavaroiden verottomuuksia koskevaan 94 §:ään ehdotetaan otettavaksi toisten Pohjois-Atlantin sopimukseen kuuluvien valtioiden puolustusvoimien Suomessa tekemien tavaroiden maahantuontien verottomuutta koskeva säännös. Verottomuudet koskisivat tilanteita, joissa Natoon kuuluvan valtion puolustusvoimien asevoimat osallistuvat Naton yhteiseen puolus-

tustoimintaan oman valtionsa ulkopuolella.

Arvonlisäverolain nykyinen 72 d §:n 4 momentti koskee toiseen EU:n jäsenvaltioon tehtäviä tavaroiden tai palvelujen myyntejä muun Pohjois-Atlantin sopimukseen kuuluvan valtion kuin määräjäsenvaltion puolustusvoimien asevoimille. Säännöksen sanamuotoa muutettaisiin vastaamaan EU:n puitteissa toteutettavaa puolustustoimintaa koskevan 72 §:n 5 momentin sanamuotoa. Säännöksen soveltamisala säilyisi ennallaan.

Lain 26 j §:n mukaan tavaroiden vastikkeelliseen yhteisöhankintaan rinnastetaan EU:n jäsenvaltion puolustusvoimien suorittama tavaroiden ottaminen omaan käyttöön tai puolustusvoimiin liittyvän siviilihenkilöstön käyttöön, jos puolustusvoimat ei ole ostanut näitä tavaroita yleisten verosäännösten mukaisesti ja jos näiden tavaroiden maahantuonti ei olisi oikeuttanut vapautukseen. Säännöksen soveltamisala laajennettaisiin kattamaan Naton puitteissa toteutettava puolustustoiminta.

Nykyisiä EU:n puitteissa toteutettavaa puolustustoimintaa koskevia 26 c §:n 3 momentin 2 kohtaa sekä 129 d, 129 e ja 209 r §:ää sovellettaisiin myös Naton puitteissa toteutettavaa puolustustoimintaa koskeviin tilanteisiin näihin säännöksiin sisältyvien viittausten perusteella. Lain 26 c §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan yhteisöhankinnasta ei ole kyse muun muassa silloin, kun tavaran hankinta oikeuttaisi 129 c §:ssä tarkoitettuun palautukseen, jos myynti tapahtuisi Suomessa. Lain 129 d § koskee liikaa palautetun veron määrään vähentämisestä myöhemmin palautettavan veron määräästä. Säännöksen mukaan liikaa palautetun veron määrä voidaan vähentää myöhemmin palautettavan veron määräästä. Lain 129 e § koskee muutoksenhakuoikeutta ja oikaisuvaatimuksen määräajan laskemista. Pykälän mukaan omaloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 59 §:n mukainen muutoksenhakuoikeus koskee myös 129 c §:ssä palautukseen oikeutettua. Muutoksenhakuun sovelletaan oikaisuvaatimusmenettelyä ja määräaika las-

ketaan sen kalenterivuoden päätymisestä, johon kuuluva ajanjakso päätös koskee. Lain 209 r §:ssä säädetään veronpalautushakemusten perusteena olevien laskujen säilyttämisestä. Sen mukaan lasku on säilytettävä kolme vuotta laskun maksupäivää seuraavan vuoden alusta.

Ehdotettu laki liittyy Suomen Pohjois-Atlantin liiton jäsenyyteen ja on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Hallituksen esitys (HE 3/2023) eduskunnalle laiksi tuomioistuinnmaksulain 2 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuomioistuinnmaksulakia. Lokakuun alussa 2023 voimaan tulevassa tuomioistuinnmaksulain muuttamisesta annetussa laissa olevia tekniluoonteisia virheitä korjattaisiin. Virheet liittyvät oikeudenkäyntimaksun suuruuteen summaarisena asiana vireille pannuissa myöntämisen perusteella tuomiolla ratkaistuissa ja sillensä jääneissä riita-asioissa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2023.

VALTIONEUUVOSTON ASETUKSET

Valtioneuvoston asetus kauppareksiteristä (641/2023)

Asetus tuli voimaan 1.6.2023.

Uuden, kesäkuun alussa voimaan tulleen kauppareksiterilain (564/2023) 1 §:n 3 momentin, 2 §:n 4 momentin, 4 §:n 3 momentin, 12 §:n 3 momentin sekä 13 §:n 1 ja 2 momentin nojalla säädettiin valtioneuvoston asetus kauppareksiteristä. Asetuksella täsmennettiin uuden kauppareksiterilain sääntelyä koskien kauppareksiterin ylläpitoa, tietojen luovuttamista, rekisteriin merkittäviä tietoja, kauppareksiteri-ilmoituksen tekemisen tapaa sekä kauppareksiteri-ilmoituksella sen perusteesta annettavia tietoja ja liitteitä. Keskeisenä muutoksena aikaisempaan oikeustilaan on ensinnäkin se, että nyt ilmoitusvelvollis-kohtaisista rekisterimerkinnöistä

säädetään pääasiallisesti asetuksella. Toisena keskeisenä muutoksena on tiettyjen oikeushenkilöiden osalta se, että sähköisesti annettuun muutossilmoitukseen ei enää liitetä kauppareksiteri-ilmoituksen perusteena olevaa asiakirjaa rekisteriin merkittävän henkilön valinnasta, vaan rekisteri-ilmoituksella annetaan vain tietyt tiedot valintaa koskien. Näin valmistaudutaan vastuuhenkilöitä koskevien rekisterimerkintöjen automatisointiin.

Kauppareksiterilaki ja valtioneuvoston asetus kauppareksiteristä muodostavat kokonaisuuden, joten asetus tuli voimaan samanaikaisesti kauppareksiterilain kanssa. Vanha kauppareksiteriasetus (208/1979) kumoutui samanaikaisesti uuden kauppareksiterilain kumotessa sen valtuusperusteena olevan vanhan kauppareksiterilain (129/1979). Asetuksen muutossilmoituksen liitteettömyyttä koskevia 35 ja 36 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta vuoden 2024 alusta.

KORKEIN OIKEUS

KKO:2023:20

Muutoksenhaku – Valituksen tutkiminen – Pakkokeino – Matkustuskielto

Käräjäoikeus hylkäsi rikoskomisarion tekemän vangitsemisvaatimuksen ja määräsi sen sijaan A:n matkustuskieltoon. Hovioikeus kumosi matkustuskiellon A:n kantelun johdosta. Rikoskomisario valitti Korkeimpaan oikeuteen vaatien matkustuskiellon määräämistä.

A:ta koskevassa rikosasiassa toimitettiin käräjäoikeudessa pääkäsittely, minkä vuoksi Korkeimmasa oikeudessa ei olisi enää ollut mahdollista määrätä A:ta matkustuskieltoon. Korkein oikeus katsoi, että sillä oli rikoskomisarion valituksen johdosta oikeus antaa lausunto siitä, oliko matkustuskiellolle ollut asiassa lainmukaiset perusteet. (Ään.)

Vahvennettu jaosto

KKO:2023:21

Lähestymiskielto – Edunvalvontavaltuutus – Puhevalta – Asia-

valtuus – Oikeudenkäyntimenettely – Tutkimatta jättäminen

A oli valtuuttanut B:n edustamaan itseään omaisuuttaan koskevissa ja muissa taloudellisissa asioissa sekä sellaisissa henkilöään koskevissa asioissa, joiden merkitystä hän ei kykene ymmärtämään sillä hetkellä, jolloin valtuutusta on käytettävä. Edunvalvontavaltuutettu B:n valtuuttama asianajaja oli pyytänyt lähestymiskiellon määräämistä A:n nimissä tämän suojaksi. Käräjäoikeus jätti hakemuksen tutkimatta sillä perusteella, että edunvalvontavaltuutetulla ei ollut asiavaltuutusta vaatia lähestymiskiellon A:n suojaksi. Hovioikeus pysytti käräjäoikeuden ratkaisun.

Korkein oikeus katsoi, että koska B ei ollut pyytänyt lähestymiskiellon omista nimissään vaan A:n nimissä, pyyntöä ei olisi saanut jättää tutkimatta B:n puuttuvan asiavaltuutuksen vuoksi. Sen sijaan asiassa olisi tullut selvittää, oliko B:llä oikeus käyttää asiassa A:n puhevaltaa, ja tässä tarkoituksessa arvioida, kykenikö A itse ymmärtämään asian merkityksen. Käräjäoikeuden ja hovioikeuden tuomiot kumottiin ja asia palautettiin käräjäoikeuteen.

L lähestymiskiellosta 5 § 1 mom
L edunvalvontavaltuutuksesta 2 § 1 mom

KKO:2023:22

Ulosottokaari – Ulosottovalitus – Oikeudenkäyntimenettely – Preklusio

Ulosottomies oli myynyt velallisen omistaman kiinteistön vapaalla myynnillä. Ostajat olivat ulosottovalituksessaan vaatineet kiinteistön virheen perusteella kaupan kumoamista tai hinnanalennusta. Hovioikeus oli alentanut kauppahintaa. Vakuusvelkojana ollut pankki vetosi vasta Korkeimmassa oikeudessa muun muassa siihen, ettei alennettu kauppahinta peittänyt pankin etuoikeussaatavia.

Korkein oikeus katsoi, ettei kysymys ollut seikoista, jotka olisi tullut ottaa viran puolesta huomioon ulosottovalitusta käsiteltäessä. Pankilla ei ollut pätevää aihetta vedota

kyseisiin seikkoihin vasta Korkeimmassa oikeudessa.

UK 5 luku 76 §
OK 30 luku 7 § 1 mom

KKO:2023:23

Oikeudenkäyntimenettely – Pääkäsittely hovioikeudessa – Menettämisseuraamus – Laajennettu hyödyn menettäminen

Käräjäoikeus oli tuominnut A:n menettämään valtiolle rikoslain 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettuna laajennettuna hyötynä yli 100 000 euron arvosta omaisuutta. Valituksessaan hovioikeudelle A vaati pääkäsittelyn toimittamista. A:n mukaan hänen omaisuutensa oli ollut peräisin muusta kuin rikollisesta toiminnasta, minkä osoittaakseen hän oli nimennyt henkilötodistelua. Hovioikeus hylkäsi A:n pääkäsittelypyynnön.

Korkein oikeus katsoi, että asiassa olisi tullut toimittaa pääkäsittely hovioikeudessa näytön vastaanottamiseksi. Lisäksi asian laatu ja merkitys vastaajalle edellyttivät pääkäsittelyn toimittamista. (Ään.)

OK 26 luku 14 § 1 mom
OK 26 luku 14 § 2 mom

KKO:2023:24

Vahingonkorvaus – Julkisyhteisön korvausvastuu – Laillisuusperiaate – Poliisi

Poliisi oli ottanut A:n kiinni rikoksesta epäiltyinä. Kiinnioton yhteydessä A:lta oli takavarikoitu rahavaroja, joista poliisi oli oma-aloitteisesti ilmoittanut ulosottoviranomaisille. Rahat oli tämän jälkeen ulosmitattu A:n ulosottovelkojen suorittamiseksi. A vaati kanteessaan Suomen valtiolta vahingonkorvauksena häneltä ulosmitattua rahamäärää.

Korkein oikeus katsoi, että poliisilla ei ollut ollut toimivaltaa ilmoittaa oma-aloitteisesti ulosottoviranomaisille A:lta takavarikoiduista varoista. Valtion vahingonkorvausvastuulle oli poliisin virheellisestä menettelystä johtuva peruste. Korkein oikeus hylkäsi kanteen, koska menettelystä ei ollut aiheutunut A:lle korvattavaa vahinkoa.

PoliisiL 7 luku 2 § 1 mom
VahL 3 luku 2 §

KKO:2023:25

Ylimääräinen muutoksenhaku – Tuomion purkamisen rikosasiasa – Tuomioistuimen toimivalta – Rangaistusmääräys – Sakko – Päiväsakon rahamäärä

Syyttäjä oli rangaistusmääräyksellä määrännyt A:lle sakkorangaistuksen. Päiväsakon rahamäärä oli vahvistettu A:n verotuksen mukaisten tietojen perusteella. A haki rangaistusmääräyksen purkamista päiväsakon rahamäärän osalta sillä perusteella, että hänen tulonsa olivat rangaistusmääräyksen antamishetkellä olennaisesti muuttuneet.

Korkeimman oikeuden toimivaltaan kuului tutkia purkukäytös, joka koski rangaistusmääräyksessä määrätyn päiväsakon rahamäärän alentamista. Rangaistusmääräys purettiin päiväsakon rahamäärän osalta.

OK 31 luku 8 § 3 kohta
OK 31 luku 12 § 1 mom
L sakon ja rikesakon määräämisestä 36 § 2 mom

KKO:2023:26

Oikeudenkäyntimenettely – Oikeudenkäynnin kesto – Oikeudenkäynnin viivästymishyvitys – Asianomistaja

Rikosasian asianomistaja, joka ei ollut esittänyt rangaistus- tai korvausvaatimusta, ei ollut oikeutettu hyvitykseen oikeudenkäynnin viivästymisestä.

HyvitysL 3 § 1 mom
IhmisoikeusSop 6 art
PL 6 §
PL 21 §

KKO:2023:27

Virkamiehen vastustaminen

Valvontaeläinlääkäri B oli tehnyt eläinsuojelulain mukaisen tarkastuksen A:n tilalle ja sittemmin tehnyt A:ta koskevan eläinsuojelupäätöksen. A oli tarkastuksen jälkeen ennen eläinsuojelupäätöksen tekemistä lähettänyt B:lle viestin, jossa oli muun ohella kertonut tulevansa päälle kuin puuma ja tuhoavansa

uhan vaikka viimeisenä tekonaan sekä kehottanut B:tä muotoilemaan päätöksen vähemmän ehdottomaan muotoon. A oli lähettänyt viestejä myös eläinsuojelupäätöksen tekemisen jälkeen.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että A oli syyllistynyt virkamiehen vastustamiseen ennen eläinsuojelupäätöksen tekemistä lähettämällä viestillä mutta ei enää eläinsuojelupäätöksen tekemisen jälkeen lähettämällä viesteillä.

KKO:2023:28

Petos – Törkeä petos

A oli erehdyttänyt vakuutusyhtiötä maksamaan lunastus- ja muita korvauksia kolarissa vahingoitetuista ajoneuvoista, vaikka vauriot oli aiheutettu tahallisesti. Korkein oikeus katsoi, että petosrikoksen tunnusmerkistössä tarkoitettua tavoiteltua taloudellista hyötyä arvioitaessa vähennyksenä ei oteta huomioon A:n ajoneuvon käypää arvoa ennen kolaria eikä vakuutusyhtiön lunastamastaan ajoneuvosta saama jälleenmyyntihintaa.

RL 36 luku 1 § 1 mom

RL 36 luku 2 § 1 mom 1 kohta

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2023:21

Tartuntatautiasia – Covid-19 – Karanteenipäätös – Vanki – Tahdonvastainen karanteeni – Karanteenitila

A oli ollut suorittamassa vankeusrangaistusta, kun hänet oli Vankiterveydenhuollon tartuntataudeista vastaavan lääkärin päätöksellä määrätty karanteeniin. Päätöksen mukaan karanteeni toteutettiin ulkopuolelta lukittavassa tilassa. A vastusti karanteenipäätöstä.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli ratkaistavana erityisesti kysymys siitä, oliko A voitu määrätä tahdonvastaiseen karanteeniin vankilassa, kun otettiin huomioon, että tartuntatautilain 68 §:n 2 mo-

mentissa ei mainita vankilaa tilana, jossa tahdonvastainen karanteeni voidaan toteuttaa.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että vapautensa menettäneen henkilön määrääminen karanteeniin ei rinnastu oikeudellisessa mielessä sellaisen henkilön tahdonvastaiseen karanteeniin, jonka vapautta ei ole jo valmiiksi riistetty. Kysymys ei tällöin ole enää vapauden menetyksestä vaan henkilökohtaisen vapauden lisärajoituksesta.

Henkilökohtaisen vapauden lisärajoituksen perusteista oli säädetty riittävän täsmällisesti tartuntatautilaissa. Kysymys ei ollut asteeltaan erityisen ankarasta lisärajoituksesta A:n henkilökohtaiseen vapauteen. Karanteenipäätös oli lisäksi ollut voimassa lyhyehkön määräajan. A:n ohella myös laitoksessa olleet muut vangit asetettiin samanaikaisesti karanteeniin. Karanteenipäätöksen tarkoituksena oli ollut hidastaa laitosepidemian leviämistä ja suojella laitoksessa olevien ja sinne saapuvien vankien terveyttä. Karanteeni oli voitu toteuttaa vankilassa A:n tahdosta riippumatta.

Äänestys 4–1 perusteluista.

Suomen perustuslaki 7 § 1 ja 3 momentti, 19 § 3 momentti ja 22 § Tartuntatautilain 1 §, 3 § 1 momentin 4 kohta, 10 § 1 momentti, 60 § 1 momentti, 67 § ja 68 § 1 ja 2 momentti Vankeuslaki 10 luvun 1 §

KHO:2023:22

Hallintoriita – Kuntayhtymä – Perussopimus – Yksipuolinen määräämisvalta – Perustuslain mukaisuus – Luottamuksensuoja-periaate – Tiedonantovelvollisuus

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli hallintoriita-asiana ratkaistavana, tuliko kuntayhtymän perussopimuksen jäsenkuntien äänivaltaa koskevia määräyksiä tulkita niiden sanamuodosta huolimatta siten, että millään yksittäisellä kuntayhtymän jäsenkunnalla ei ollut yksipuolista määräämisvaltaa yhtymävaltuuston päätöksenteossa.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että tavallisella lailla tai valtion viranomaisen päätöksellä ei voida

kuntien itsehallinnon perustuslain suoja huomioon ottaen säätää tai määrätä kuntien yhteistoiminnalle sellaista päätöksentekojärjestelmää, joka velvoittaa muut yhteistoimintaan osallistuvat kunnat hyväksymään yhden kunnan yksipuolisen määräämisvallan. Perustuslain kunnallista itsehallintoa koskevaa sääntelyä oli kuitenkin perusteltua tulkita siten, ettei se ole esteenä sille, että kunnat voivat itsehallintonsa puitteissa kuntayhtymän perussopimuksessa yksimielisesti sopia myös sellaisesta järjestelystä, joka antaa jollekin kunnalle yksipuolisen määräämisvallan päätöksenteossa.

Esillä olevassa asiassa hallintoriitahakemuksen tehneille jäsenkunnille oli syntynyt perussopimuksen valmistelun perusteella oikeutettuja odotuksia olettaa, ettei sopimuksen äänivallan määrätymistä koskevien määräysten perusteella kuntayhtymän suurimmalle jäsenkunnalle ollut syntynyt yksipuolista määräämisvaltaa yhtymävaltuuston päätöksenteossa. Suurin jäsenkunta oli ollut tai ainakin sen olisi pitänyt olla tästä tietoinen, joten sen velvollisuutena olisi ollut saattaa muiden sopimusneuvotteluihin osallistuvien jäsenkuntien tietoon valmistelun aikana saamansa selvitys sanamuodon mukaisesta äänivallan tosiasiallisesta jakautumisesta. Se ei voinut omaksi edukseen vedota siihen, että muiden jäsenkuntien olisi sopimusmääräysten sanamuodon perusteella pitänyt ymmärtää sen saavan yksipuolisen määräämisvallan uudessa kuntayhtymässä. Perussopimuksen äänivaltaa koskevia määräyksiä oli tämän johdosta perusteltua tulkita siten, että millään yksittäisellä jäsenkunnalla ei ole yksipuolista määräämisvaltaa yhtymävaltuuston päätöksenteossa.

Äänestys perusteluista 3–2.

Suomen perustuslaki 121 § 1 ja 2 momentti

Kuntalaki 2 § 2 momentti, 6 §

1 momentti (410/2015), 8 §

1 momentti, 55 § 1 momentti, 56 §

1 momentti 3 kohta ja 63 §

Hallintolaki 3 § ja 6 §

PeVL 37/2006 vp

KHO 2014:144

KHO:2023:26

Ammattipätevyyden tunnustaminen – Lääkärin peruskoulutus – Toisessa EU-jäsenvaltiossa suoritettu koulutus – Puuttuva ammatillinen harjoittelu – Korvaavien toimenpiteiden oikeasuhtaisuus

A oli suorittanut lääkärin perustutkinnon Isossa-Britanniassa. Hänellä ei kuitenkaan ammattipätevyyden tunnustamista Suomessa hakiessaan ollut lääkärin täysimääräisten oikeuksien saamiseksi Isossa-Britanniassa vaadittavaa todistusta vuoden mittaisesta ammatillisesta harjoittelusta. Asiassa oli kysymys siitä, oliko Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) voinut kansallisen lainsäädännön mukaisesti edellyttää A:n harjoittavan lääkärin ammattia kolmen vuoden ajan laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena saadakseen oikeuden harjoittaa itsenäisesti lääkärin ammattia Suomessa.

Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisun asiassa saatuaan korkein hallinto-oikeus katsoi, että Valviran olisi tullut tehdä muutoksenhakijan ammattipätevyyttä koskeva vertailu, jossa muutoksenhakijan tutkintotodistuksesta ja muista muodollista pätevyyttä osoittavista asiakirjoista ilmenevästä pätevyydestä ja kokemuksesta olisi verrattava kansallisessa lainsäädännössä edellytettyihin tietoihin ja pätevyteen. Korvaavien toimenpiteiden asettaminen olisi ollut mahdollista siinä tapauksessa, että Valvira olisi vertailun yhteydessä havainnut olennaisia eroja muutoksenhakijan suorittaman koulutuksen ja Suomessa edellytetyin koulutuksen välillä. Näiden toimenpiteiden olisi myös tullut olla oikeassa suhteessa havaittuihin ammattipätevyyttä koskeviin yksilöityihin puutteisiin.

Koska Valvira ei ollut tehnyt muutoksenhakijan pätevyyttä koskevaa vertailua, se ei ollut voinut asettaa kolmen vuoden pituisen yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamista muutoksenhakijan ammattipätevyyden täysimääräisen tunnustamisen edellytykseksi.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 1 § 1 momentti, 6 §

1 momentti, 6 a § (1659/2015) 1 ja 2 momentti

Sopimus Euroopan unionin toiminnasta 45 artikla ja 49 artikla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ammattipätevyyden tunnustamisesta 2005/36/EY 1 artikla, 4 artikla 1 kohta, 21 artikla, 55 a artikla 1 kohta Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-634/20, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Lääkärin peruskoulutus) (EU:C:2022:149) KHO 2020:125

KHO:2023:27

Ulkomaalaisasia – Oleskeluluvan peruuttaminen – Karkottaminen – Hallinto-oikeuden menettely – Selvittämismääräys – Uusi oleskelulupa – Ulkomaalaisasioiden asiankäsitelyjärjestelmä – UMA-järjestelmä

Maahanmuuttovirasto oli peruuttanut A:lle myönnetyn pysyvän oleskeluluvan ja päättänyt karkottaa hänet kotimaahansa. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen oleskeluluvan osalta, mutta kumosi päätöksen karkottamisen osalta.

Hallinto-oikeuden päätös perustui karkottamisen osalta sen ulkomaalaisasioiden asiankäsitelyjärjestelmästä saamaan virheelliseen käsitykseen, että A:lla oli voimassa oleva oleskelulupa. Hallinto-oikeuden olisi selvittämismääräyksen täyttämiseksi tullut varmistaa asiankäsitelyjärjestelmästä vastaavalla Maahanmuuttovirastolta käsityksensä oikeellisuus.

Kun hallinto-oikeus oli hylännyt valituksen oleskeluluvasta, A:n karkottamiselle on ollut peruste ja hänen valituksensa olisi tullut hylätä tältäkin osin. Vaikka hänelle olisi-kin myöhemmin myönnetty oleskelulupa, valitusviranomaisen ei tule kumota sinänsä lainmukaista karkottamispäätöstä. Oleskeluluvan myöntämisestä seuraa suoraan, että aiempi päätös maasta poistamisesta ei ole enää täytäntönpantavissa. Maahanmuuttoviraston päätös karkottamisesta saatettiin voimaan.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 37 § 1 ja 2 momentti

KHO:2023:28

Kunnallinen viranhaltija – Irtisanominen – Taloudelliset ja tuotannolliset syyt – Kouluttamisvelvollisuus

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli ratkaistavana, oliko B:n kaupungilla ollut lainmukainen peruste irtisanoa A:n kirjasto- ja museopalveluiden tiimivastaavan virkasuhde taloudellisilla ja tuotannollisilla perusteilla siitä huolimatta, että kaupungilla oli irtisanomisaikana ollut avoinna viestintäasiantuntijan työsopimussuhteinen tehtävä. Kysymys oli erityisesti sen arvioimisesta, olisiko A voitu ammattitaitoonsa ja kykyinsä nähden kohtuudella kouluttaa viestintäasiantuntijan tehtävään irtisanomisen välttämiseksi.

Työnantajan velvollisuus kouluttaa viranhaltija uusiin tehtäviin koskee sellaisia tehtäviä, joihin kouluttamista voidaan pitää viranhaltijan kykyihin sekä työnantajan tarpeeseen nähden tarkoituksenmukaisena ja kohtuullisena. Olennaista on tällöin arvioida, pystyisikö irtisanomishuonon alla oleva viranhaltija ammattitaitonsa ja kykyjensä perusteella suoriutumaan kohtuullisen koulutuksen jälkeen tarjolla olevasta tehtävästä. Koulutuksen kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan erityisesti huomioon koulutuksen vaatima aika. Se, minkä kestoista koulutusta voidaan yksittäistapauksessa pitää kohtuullisena, riippuu tehtävän luonteesta, työnantajan tarpeista ja muista asianolosuhteista.

Viestintäasiantuntijan tehtävän keskeisestä sisällöstä sekä A:n ammattitaidosta, koulutuksesta ja työkokemuksesta saadun selvityksen perusteella tehtävään kouluttamiseen olisi vaadittu työnantajan tarpeiden kannalta kohtuuttoman pitkä aika. B:n kaupunki ei siten ollut laiminlyönyt uudelleensijoittamis- ja kouluttamisvelvollisuuttaan sillä perusteella, että A:lle ei ole tarjottu viestintäasiantuntijan tehtävää irtisanomisen välttämiseksi.

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 37 § 1 momentti

KHO:2023:34

Terveysvalvonta – Hallintopakko – Juokseva uhkasakko – Uuden juoksevan uhkasakon asettaminen – Suhteellisuusperiaate – Tarkoitussidonnaisuuden periaate

Viranomainen oli velvoittanut asunto-osakeyhtiön ryhtymään välittömiin toimenpiteisiin terveydellistä haittaa aiheuttavien olosuhteiden poistamiseksi asunnosta. Päävelvoitteen tehosteeksi ei voitu asettaa uutta juoksevaa uhkasakkoa ennen kuin päävelvoitteelle aikaisemmin asetettu juokseva uhkasakko oli poistettu.

Uhkasakkolaki 6 § 2 ja
3 momentti, 8 §, 9 §, 10 §
1 momentti, 11 §, 12 § 1 ja
2 momentti
Hallintolaki 6 §

KHO:2023:35

Julkinen hankinta – Uhkasakon tuomitseminen maksettavaksi – Uhkasakon määrä

Markkinaoikeus oli päätöksellään 1.7.2021 kumonnut kunnan tekemän hankintapäätöksen talvikunnossapitoa koskevan palvelun toimittajan valinnasta ja kieltänyt asettamansa 100 000 euron sakon uhalla kuntaa panemasta hankintapäätöstä täytäntöön. Markkinaoikeuden päätöksen mukaan kunnan oli järjestettävä uusi tarjouskilpailu, mikäli kunta aikoo edelleen toteuttaa kyseisen hankinnan julkisena hankintana. Kunta oli 19.10.2021 sopinut jatkavansa erään urakoitsijan kanssa aikaisemmin tekemäänsä väliaikaista sopimusta siihen asti, kunnes uusi tarjouskilpailu oli ehditty toteuttaa.

Asiassa oli kysymys siitä, oliko markkinaoikeus voinut tuomita markkinaoikeuden päätöksellä 1.7.2021 asetetun 100 000 euron uhkasakon kunnan maksettavaksi.

Kunta oli markkinaoikeuden päätöksen jälkeen pannut hankintapäätöksen täytäntöön jatkamalla aikaisemmin tekemäänsä väliaikaista sopimusta ja laiminlyönyt velvollisuutensa kilpailuttaa hankinta viivymättä. Kunta ei ollut siten noudattanut markkinaoikeuden päätöksessä asetettua kieltoa.

Markkinaoikeuden päätöksessä asetettu uhkasakko tehostaa lainvastaisen hankintapäätöksen täytäntöönpanoa koskevan kiellon noudattamista ja siten hankintalain mukaisen kilpailuttamisvelvollisuuden täyttämistä. Uhkasakon alentamiskynnyksen tulee olla verraten korkea. Kun otettiin huomioon julkisten hankintojen kilpailuttamisvelvollisuuden turvaaminen sekä se, että hankintapäätös oli pantu täytäntöön kaikkien markkinaoikeuden asettaman kiellon kohteena olevien kunnossapitoalueiden osalta, maksettavaksi tuomittavan uhkasakon määrää harkittaessa merkitystä ei ollut annettava sille, että kyseessä oli ollut monivuotinen palveluhankinta ja että hankintayksikkö oli ryhtynyt toimiin hankinnan kilpailuttamiseksi siten, että hankintaa ei mahdollisesti ollut toteutettu kumotun hankintapäätöksen täytäntöönpanolla koko sen varsinaisella hankintakaudella. Asetettua ja tuomittua uhkasakkoa ei voitu pitää myöskään liian korkeana päävelvoitteen laatuun nähden.

Äänestys 3-2 uhkasakon määrästä

Uhkasakkolaki 10 ja 11 §
Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (hankintalaki) 1 § 1 momentti, 153 § 1 momentti ja 161 § 1 momentti

KHO:2023:37

Asiakirjajulkisuus – Potilasasiakirjat – Kuolleen henkilön terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat tiedot – Sovellettava laki – Yleislaki – Erityislaki – Tietojen antaminen lausunnon muodossa

Muutoksenhakija oli pyytänyt kuolleen äitinsä potilastietoja ja -asiakirjoja, jotka oli yksilöity pyynnössä. Tietoja pyydettiin kuolemaa edeltäneeltä noin vuoden ja kahden kuukauden hoitajakson ajalta. Tietojen käyttötarkoitukseksi ilmoitettiin mahdollisen hoitovirheen selvittäminen.

Kuntayhtymän johtava lääkäri päätti, että muutoksenhakijalle luovutetaan pyytämänsä tiedot ajallisesti rajatummalla lääkäriin lausunnon muodossa. Lausunnossa todettiin muun ohella, että potilasasiakirjoista kävi ilmi, että hoitovirhe-

epäilyt olivat perusteettomia. Lausunnossa selostettiin muutoin potilasasiakirjojen sisältöä, selvennettiin hoidon eri vaiheita sekä otettiin kantaa hoitotoimenpiteiden tarpeellisuuteen.

Hallinto-oikeus hylkäsi muutoksenhakijan valituksen. Hallinto-oikeus katsoi, että potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (jäljempänä potilaslaki) 13 §:n 3 momentin 5 kohdan sanamuoto huomioonottaen potilastiedot oli mahdollista luovuttaa muullakin tavoin kuin asiakirjajäljennösinä. Tietojen käyttötarkoitus huomioonottaen tiedot olivat välttämättömiltä osiltaan tarkoituksenmukaisimmalla tavalla luovutettavissa lausunnon muodossa. Hallinto-oikeus katsoi lisäksi, että muutoksenhakija ei ollut osoittanut viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, että hänellä olisi ollut kuntayhtymässä vireillä jokin sellainen asia, jonka johdosta hänellä olisi annettuihin tietoihin asianosaisen tiedonsaantioikeus.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden ja johtavan lääkärin päätökset. Asia palautettiin hyvinvointialueelle potilasasiakirjoihin sisältyvien terveyden- ja sairaudenhoitoa koskevien tietojen antamiseksi viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla ja tietopyynnössä ilmoitetun käyttötarkoituksen edellyttämässä laajuudessa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että muutoksenhakijalla oli asiakirjojen ja tietojen saamiseen potilaslaissa tarkoitettu hyväksyttävä syy. Potilaslaissa ei ollut säädetty tietojen antamisen edellytyksiä sitä, että tietoja pyytävällä tulisi olla muu asia vireillä kyseisessä yksikössä tai muualla. Muutoksenhakijalla oli siten potilaslaissa tarkoitettu erityinen tiedonsaantioikeus.

Potilaslaissa ei ollut säännöksiä siitä, millä tavoin asiakirjoihin sisältyvät tiedot annetaan. Toisin kuin hallinto-oikeus, korkein hallinto-oikeus katsoi, että tietoja asiakirjoista ei voida tällaisessa tilanteessa luovuttaa pelkästään lausunnon muodossa, vaan tiedot on annettava muutoksenhakijalle julkisuuslain 16 §:n 1 momentin mukai-

sesti pyydetyllä tavalla. Tämä ei kuitenkaan estä sellaista menettelyä, että asianosaiselle voidaan samalla antaa viranomaisessa laadittu lausunto tietojen sisällön ja merkityksen selventämiseksi.

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (potilaslaki) 13 § 1 momentti ja 3 momentti 5 kohta

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 3 §, 11 § 1 momentti ja 16 § 1 momentti

KHO:2023:38

Perusopetus – Maksuton koulukuljetus – Vuoroasuminen – Yhdenvertaisuus – Oppilaan terveydentila – Tarvittavat kohtuulliset mukautukset – Mukautusten taloudellinen rasite

Oppilaalle oli myönnetty hänen omien olosuhteidensa perusteella maksuton koulukuljetus perusopetukseen oppilaan väestörekisterin mukaisesta asuinpaikasta. Asiassa oli ratkaistavana, oliko kaupunki velvollinen järjestämään oppilaalle vastaavan kuljetuksen myös siitä kodista, jota ei ollut ilmoitettu hänen viralliseksi asuinpaikakseen.

Kaupungin velvollisuutta järjestää oppilaalle maksutonta koulukuljetusta siitä kodista, joka ei ollut hänen virallinen asuinpaikkansa, ei voitu perustaa koulukuljetusta koskevaan perusopetuslain 32 §:ään.

Asiaa oli arvioitava seuraavaksi oppilaan kannalta ottaen huomioon se, että hänelle oli myönnetty koulukuljetus terveydellisistä syistä. A oli vakavien toimintarajoitteidensa ja tarvitsemansa aikuisen henkilön vahvan tuen vuoksi koulumatkojen kuormittavuuden osalta tosiasiallisesti epäedullisemmassa asemassa kuin ne vuoroasumisen vuoksi eri paikoissa asuvat oppilaat, joilla ei ollut vastaavia terveydellisiä ongelmia. Koulukuljetuksen järjestäminen myös toisen vanhemman luota oli omiaan vähentämään koulumatkojen kuormittavuutta ja siten osaltaan tukemaan A:n toimintakykyä. Sitä voitiin siten pitää tarpeellisena turvaamaan A:n oikeutta saada perusopetusta ja edetä opinnoissa yhdenvertaisesti muiden oppilaiden kanssa. Matkasta aiheutuvia lisäkustannuksia ei ollut pidettävä kaupungin

kannalta kohtuuttomina. A:lle oli myönnettävä hänen hakemansa koulukuljetus yhdenvertaisuuslaisissa tarkoitettuna kohtuullisena mukautuksena.

Suomen perustuslaki 16 §

1 momentti

Perusopetuslaki 32 § 1 momentti

Laki lapsen huollosta ja tapaamis-oikeudesta 7 b § 1 ja 2 momentti
Yhdenvertaisuuslaki 8 § ja 15 § 1 momentti

Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 24 artikla
KHO 2006:10

KHO:2023:40

Toimeentulotuki – Toimeentulotuen myöntäminen – Perustoimeentulotuki – Välttämättömät asuntoon muuttoon liittyvät menot – Muuttokustannukset – Vuokravakuus – Hyväksyttävä peruste

Kansaneläkelaitos oli hylännyt hakemuksen ja hallinto-oikeus valituksen perustoimeentulotuen myöntämisestä muuttokustannuksiin ja uuden asunnon vuokravakuuteen. Hylkäämistä oli perusteltu keskeisesti sillä, että asiassa ei ollut esitetty hyväksyttävää perustetta muuttamiselle asuntoon, jonka vuokra ylitti kyseisellä alueella kohtuullisena pidettävät asumiskustannukset.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että toimeentulotuesta annetussa laissa ei ollut nimenomaisesti säädetty tällaisesta edellytyksestä asuntoon muuttoon liittyvien menojen huomioon ottamiselle. Lain 7 b §:ssä (815/2015) oli kuitenkin säädetty, että perusmenoina otetaan tarpeellisen suuruisina huomioon välttämättömät asuntoon muuttoon liittyvät menot. Muuttoon liittyviä menoja voitiin lähtökohtaisesti pitää välttämättöminä vain, kun itse muuttoa oli pidettävä säännöksessä tarkoitettulla tavalla välttämättömänä.

Toimeentulotuen hakijalla on yleensä parhaat edellytykset esittää selvitystä muuttonsa syistä. Näin ollen tukea myönnettäessä lähtökohtana voitiin pitää sen arvioimista, oliko hakija esittänyt muuttolleen sellaista perustetta, jonka

vuoksi muuttoa voitiin pitää edellä tarkoitettulla tavalla välttämättömänä. Kun tällaista perustetta ei ollut esitetty eikä muutoinkaan todettavissa, hakemus perustoimeentulotuen myöntämisestä uuden asunnon vuokravakuuteen ja muuttokustannuksiin oli voitu hylätä.

Äänestys perusteluista 4–1.

Laki toimeentulotuesta 1 § 1 momentti, 2 § 1 momentti, 7 § (1218/2005) sekä 7 b § (815/2015) 1 momentti 1 kohta sekä 2 ja 3 momentti

Ympäristöasiat

KHO:2023:24

Maankäyttö ja rakentaminen – Maakuntakaava – Kaavan kumoaminen osittain – Kaavan voimaantulon johdosta kumoutuvien kaavamerkintöjen saattaminen uudelleen voimaan – Kaavan asiallinen muuttaminen – Hallinto-oikeuden toimivalta – Kunnallisvalitus

Maakuntavaltuusto oli hyväksynyt Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan, joka tulisi korvaamaan alueella aikaisemmin voimassa olleet maakuntakaavat muun ohella luonnonsuojelualueita ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita koskevien merkintöjen osalta. Vaihemaakuntakaava poikkesi aikaisemmista maakuntakaavoista esittämistavaltaan siten, että kaikkia kaava-alueeseen sisältyviä Natura 2000 -kohteisiin kuuluvia alueita ei ollut esitetty kaavakartalla Natura 2000 -alueen ominaisuusmerkinnällä. Kaavakartalla ei myöskään ollut osoitettu suojelualueina kaikkia aikaisemmissa maakuntakaavoissa osoitettuja luonnonsuojelualueita. Nämä pienialaisiksi määritellyt, aikaisemmin maakuntakaavan kaavakartalla esitetyt ja nyt esittämättä jätetyt alueet ilmenivät tarkemmin kaavaselostuksen liitteestä.

Luonnonsuojeluyhdistys X ja luonnonsuojeluyhdistys Y olivat hallinto-oikeudelle tekemissään valituksissa vaatineet, että vaihemaakuntakaava kumotaan siltä osin kuin siihen ei ollut sisällytetty aikaisemmissa maakuntakaavoissa osoitettuja luonnonsuojelualueita

ja Natura 2000 -verkoston alueita koskevia merkintöjä. Luonnonsuojeluyhdistysten valituksissa tarkoitettut merkinnät olisivat tulleet vaihemaakuntakaavan voimaantumisen myötä kumoutumaan.

Hallinto-oikeus oli luonnonsuojeluyhdistysten valitusten johdosta kumonnut vaihemaakuntakaavan valituksissa tarkoitettuja alueita koskevilta osin lainvastaisena. Hallinto-oikeus oli lisäksi todennut, että valituksissa tarkoitettujen alueiden osalta jäivät voimaan aikaisempien maakuntakaavojen kaavakartoilla olevat merkinnät.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli maakuntahallituksen valituksen johdosta ratkaistavana, oliko hallinto-oikeus voinut toimivaltansa puitteissa kumota vaihemaakuntakaavan hyväksymistä koskevan päätöksen edellä mainituilta osin.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että vaihemaakuntakaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan hallintotuomioistuin voi kunnallisvalituksen johdosta kumota kaavan hyväksymistä koskevan päätöksen joko kokonaan tai osittain taikka hylätä valituksen. Hallintotuomioistuin ei kuitenkaan voi kunnallisvalituksen johdosta sisällöllisesti muuttaa muutoksenhaun kohteena olevaa kunnan tai tässä tapauksessa maakunnan liiton toimielimen tekemää päätöstä.

Muutoksenhaun kohteena hallinto-oikeudessa oli ollut vaihemaakuntakaava siinä muodossa kuin se oli hyväksytty. Valitusten johdosta hallinto-oikeudessa oli siten ollut ratkaistavana, täyttikö hyväksytty vaihemaakuntakaava maankäyttö- ja rakennuslaissa asetetut vaatimukset. Hallinto-oikeus ei näin ollen ollut voinut valitusten perusteella ratkaista erillisenä kysymyksenä sitä, oliko yhdistysten valituksessa tarkoitettujen merkintöjen kumoutumiselle esitetty hyväksyttävät perusteet. Hallinto-oikeuden päätös, jolla vaihemaakuntakaava oli kumottu osittain, oli tarkoittanut myös sitä, että aikaisemmissa maakuntakaavoissa olleet merkinnät olisivat jääneet osittain voimaan. Hallinto-oikeus oli päätöksellään näin eri tavoin muuttanut

vaihemaakuntakaavan sisältöä samalla asialliseksi toiseksi kuin kaavan hyväksynyt maakuntavaltuus-to oli tarkoittanut.

Hallinto-oikeus oli edellä mainitut seikat huomioon ottaen ylittänyt asiassa toimivaltansa. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden päätös oli lainvastaisena kumottava, siltä osin kuin hallinto-oikeus oli luonnonsuojeluyhdistysten valituksista osittain kumonnut maakuntavaltuustalon päätöksen vaihemaakuntakaavan hyväksymisestä.

Korkein hallinto-oikeus tutki luonnonsuojeluyhdistysten valitukset siltä osin kuin asiassa oli kysymys siitä, perustuiko hyväksytty vaihemaakuntakaava arvokkaiden luontoalueiden huomioon ottamista koskevilta osin riittäviin selvityksiin ja täyttikö kaavaratkaisu tältä osin luonnonsuojelun vaatimusten koskevan sisältövaatimuksen. Valitukset hylättiin. Maakuntavaltuustalon päätös vaihemaakuntakaavan hyväksymisestä jäi siten suojelualueita ja Natura 2000 -verkoston alueita koskevien merkintöjen osalta voimaan.

Maakuntahallituksen valituksesta oli lisäksi otettava kantaa seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajaan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeellä.

Muiden valitusten johdosta korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli otettava kantaa siihen, oliko olemassa maankäytöllisiä edellytyksiä osoittaa Kirkkonummen ja Espoon rajalle raskaan raideliikenteen varikkoa koskeva kohdemerkintä, sekä siihen, täyttikö maakuntakaava viheryhteyksien osoittamisen osalta maakuntakaavalle asetetut sisältövaatimukset.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §, 28 § 3 momentti, 188 § 1 momentti Kuntalaki 135 § 2 momentti Ks. ja vrt. muina päätöksinä julkaistut Itä- ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavoja koskevat ratkaisut KHO 13.3.2023 taltionumero 755 ja KHO 13.3.2023 taltionumero 756 Ks. KHO 2009:30

KHO:2023:25

Kunnallisasia – Hulevesien hallinta – Hulevesijärjestelmä –

Asemakaava-alue – Kunnan järjestämisvastuu – Maankäytön tarpeet

A:n omistama kiinteistö sijaitsi asemakaavassa osoitetulla asuinpienalojen korttelialueella. Asiassa oli selvitetty, että asemakaava-alueen ulkopuolisilta alueilta ja osin myös asemakaava-alueelta ohjautui korkeuserojen vuoksi hulevesiä A:n kiinteistöllä sijaitsevaan putkitettuun ojaan. Putkitetun ojan kapasiteetti oli ollut ajoittain riittämätön näiden hulevesien hallitsemiseen ja tästä oli aiheutunut tulvimista. A oli vaatinut kuntaa ryhtymään toimenpiteisiin hulevesistä huolehtimiseksi.

Kunnan lautakunta, jolle hallintosäännön mukaan kuului muun ohella kunnan hulevesijärjestelmän suunnittelu ja rakentaminen, oli hylännyt A:n vaatimuksen hulevesijärjestelmän rakentamiseksi alueelle. Lautakunnan mukaan kunnalla ei ollut tarvetta ryhtyä toimenpiteisiin alueen nykyisen hulevesien käsittelyn muuttamiseksi.

Asiassa oli ratkaistava, oliko lautakunta voinut A:n kiinteistöllä esiintyneestä hulevesien ajoittaisesta tulvimisesta huolimatta hylätä A:n vaatimuksen ja katsoa, että nykyinen hulevesijärjestelmä vastasi puheena olevan asemakaava-alueen maankäytön tarpeita.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että kunnalla oli maankäyttö- ja rakennuslain nojalla velvollisuus järjestää hulevesien hallinta asemakaava-alueella. Tämän järjestämisvelvollisuuden kannalta ei ollut merkitystä sillä, oliko kysymys asemakaava-alueelta vai kaava-alueen ulkopuolisilta alueilta kertyneistä hulevesistä. Hulevesien ajoittainen tulviminen yksittäisellä kiinteistöllä ei kuitenkaan sellaisenaan osoittanut, että hulevesien kokonaishallinta asemakaava-alueella olisi ollut järjestetty puutteellisesti. Asiassa ei ollut esitetty, että vastaavia hulevesien hallintaan liittyviä ongelmia olisi ilmennyt asemakaava-alueella laajemmalti.

Sikäli kuin A:n omistamalla kiinteistöllä ilmenneeseen hulevesien tulvimisongelmaan oli mahdollista puuttua yksittäisiin kiinteistöihin kohdistuvien toimenpitein, korkein hallinto-oikeus selvyden vuoksi

totesi, että ojitusta koskevien erimielisyyksien ratkaiseminen tai kiinteistökohtaisten määräysten antaminen ei kuulunut lautakunnan toimivaltaan.

Lautakunnan päätös, jolla A:n vaatimus hulevesijärjestelmän rakentamiseksi oli hylätty, ei siten ollut lainvastainen.

Maankäyttö- ja rakennuslaki
103 a § 1 momentti, 103 b §, 103 i §
ja 103 m §

Veroasiat

KHO:2023:23

Ennakkoperintä – Työsuhteeseen perustuva oikeus merkitä yhtiön osakkeita – Käypä arvo – Naken in naken ut – Substanssiarvo – Asiantuntijapalveluita tarjoava yhtiö – Yhtiön luonne – Asiantuntijapalveluita tarjoavat osakkaat

A Oy toimi asiakkaidensa taloudellisenä neuvonantajana erikoistuen lähinnä kiinteistömarkkinoihin, minkä ohella se toimi toimitilavälittäjänä ja arvonnäärittäjänä useilla paikkakunnilla Suomessa. Yhtiön tarkoituksena oli tarjota osakkeitaan eräiden asiantuntijapalveluita tarjoavien avainhenkilöidensä holdingyhtiöiden merkittäväksi. Osakkeen merkintähintana oli tarkoitus käyttää substanssiarvoa, joka oli alhaisempi kuin osakkeen tuottoarvo. A Oy:n ainoa osakas ennen osakemerkintöjä oli sen emoyhtiö B AB, joka myös suunnitellun järjestelyn toteuduttua jatkoi edelleen yhtiön merkittävänä osakkaana.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei A Oy:n osakkeen käypää arvoa voitu määrittää pelkästään yhtiön substanssiarvon perusteella, kun otettiin huomioon B AB:n merkittävä omistusosuus A Oy:stä ja se, että yhtiön osakkaina ei olisi ollut pelkästään palveluja tarjoavia avainhenkilöitä tai heidän holdingyhtiöitään. Asiaa ei ollut syytä arvioida toisin pelkästään sillä perusteella, että osakassopimuksen ehtojen mukaan avainhenkilöiden holdingyhtiöt eivät voineet yhtiön osakkeita myydessään saada niistä substanssiarvoa korkeampaa hintaa. Äänestys 4–1.

Korkein hallinto-oikeus katsoi myös, että A Oy:n osakkeen käypä

arvo oli määritettävä yhtiön substanssi- ja tuottoarvojen keskiarvon perusteella. Äänestys 3–1–1.

Verohallinnon antama ennakkoratkaisu, joka on ollut voimassa vuoden 2021 loppuun saakka.

Tuloverolaki 66 § 1 momentti
Ennakkoperintälaki 13 §
1 momentti
Vrt. KHO 2016:18

KHO:2023:30

Arvonlisävero – Yhteisöhanke – Turvaverkkosäännös – Vähennys- ja palautusoikeus

A Oy oli arvonlisäverovelvollinen Suomessa tavaroiden yhteisöhankehankesta arvonlisäverolain 63 f §:n (935/2004) niin sanotun turvaverkkosäännöksen perusteella. Asiassa oli ratkaistavana, oliko turvaverkkosäännöksen perusteella yhtiölle maksettavaksi määrätty tavaroiden yhteisöhankinnan arvonlisävero sille vähennys- tai palautuskelpoinen.

Yhtiön ostamia kysymyksessä olevat tavaroita ei ollut tuotu Suomeen, eikä niiden myynti edelleen ollut aiheuttanut yhtiölle täällä verovelvollisuutta. Yhteisöhankinnan kohteena olleita tavaroita ei ollut käytetty yhtiön verollisessa liiketoiminnassa, eivätkä yhteisöhankinnat siten olleet tulleet yhtiön verollista liiketoimintaa varten. Yhtiöllä ei ollut arvonlisäverolain 102 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla oikeutta vähentää kysymyksessä olevien yhteisöhankintojen arvonlisäveroa.

Arvonlisäverolain 131 §:n 1 momentin 4 kohta arvonlisäveron palautusoikeudesta vastasi laajuudeltaan sitä, mitä säädetään vähennys-oikeudesta arvonlisäverodirektiivin 169 artiklan a kohdassa. Arvonlisäverolain mukainen arvonlisäveron palautusoikeus ei ollut arvonlisäverodirektiivin säännöksiä laajempi. Yhtiöllä ei ollut myöskään arvonlisäverolain 131 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla oikeutta saada palautuksena yhteisöhankintojen arvonlisäveroa. Yhtiön valitus hylättiin.

Arvonlisäveron maksuunpano verokaudelta 12/2015.

Arvonlisäverolaki 1 § momentti 1 kohta ja 3 kohta, 2 b §, 26 a § 1 mo-

mentti, 63 f § (935/2004), 102 § 1 momentti 3 kohta ja 2 momentti, 131 § 1 momentti 4 kohta ja 2 momentti sekä 133 § 1 momentti Neuvoston direktiivi 2006/112/EY yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2 artikla 1 kohta b alakohta i alakohta, 40 artikla, 41 artikla ensimmäinen ja toinen kohta, 168 artikla c kohta sekä 169 artikla a kohta Unionin tuomioistuimen tuomio yhdistetyissä asioissa C-536/08 ja C-539/08, X ja fiscale eenheid Facet-Facet Trading (EU:C:2010:217 ja EU:C:2009:65)

KHO:2023:31

Elinkeinotulon verotus – Koron vähennyskelpoisuus – Rajat ylittävä hybridijärjestely – Pääomasijoitusrahasto – Etuyhteys – Yhdessä toimiminen – Rahastosopimus

A Oy oli yrityskaupan toteuttamista, sen rahoitusjärjestelyä ja kaupan jälkeistä kohdeyhtiön hallinnointia ja kehittämistä varten perustettu apuyhtiö, jonka osakkeista noin 66,9 prosenttia omisti suomalainen pääomasijoitusrahasto E Ky. E Ky:n sijoittajina olevat äänettömät yhtiömiehet olivat toisistaan riippumattomia suomalaisia ja ulkomaisia sijoittajia. Rahasto oli luokiteltu ominaisuuksiensa perusteella itsenäiseksi verovelvolliseksi ulkomaisten yhtiömiestensä G B. V:n, H S.a.r.l:n ja I Fundin lainkäyttöalueilla. Näiden kolmen ulkomaisen yhtiömiehen yhteenlaskettu osuus rahastoon tehdyistä sijoituksista oli noin 24,6 prosenttia.

A Oy oli järjestänyt yrityskaupan tarvitun rahoituksen muun ohella lainaamalla varoja osakkeenomistajiltaan mukaan lukien E Ky:ltä. Kun A Oy suoritti E Ky:lle korkoa, A Oy:n ja G B.V:n, H S.a.r.l:n ja I Fundin lainkäyttöalueiden välille syntyi eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain (hybridilaki) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettu vero-kohtelun eroavuus. Asiassa oli arvioidavana, voitiinko A Oy:n verotuksessa korkojen vähennyskelpoisuuteen soveltaa hybridilakia.

Hybridilain säännökset koskevat menoja, joiden vero-kohtelu ei ole rajat ylittävässä tilanteessa yhden-

mukainen sen vuoksi, että kyse on hybridijärjestelystä, jossa suorituksen perusteena olevaa rahoitusvälinettä tai siihen perustuvaa suoritusta, suorituksen maksajaa tai suorituksensaajaa kohdellaan eri lainkäyttöalueiden verotuksessa toisistaan poikkeavalla tavalla. Koska hybridilaisissa tarkoitettu verokohtelun eroavuus voi syntyä vain verovelvollisena olevan koron suorittavan yhtiön ja hybridiyksikön toisille lainkäyttöalueille sijoittautuneiden yhtiömiesten välillä, myös hybridilain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulla lain soveltamisedellytyksenä olevalla etuyhteydellä tarkoitetaan koron suorittavan yhtiön ja suorituksen saavan rahaston yhtiömiesten välistä etuyhteyttä. Tämän vuoksi asiassa ei ollut sovellettava hybridilain säännöksiä, vaikka A Oy:n ja E Ky:n välillä vallitsi etuyhteys.

G B.V., H S.a.r.l. ja I Fund eivät erikseen tarkasteltuina olleet hybridilain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla välillisesti rahaston kautta etuyhteydessä A Oy:öön. Kun lisäksi otettiin huomioon, ettei rahaston yhtiömiesten voitu pelkän rahastoa koskevan rahastosopimuksen perusteella katsoa toimivan yhdessä rahaston A Oy:ssä olevien äänioikeuksien tai pääomaomistuksen suhteen, sanottujen ulkomaisten yhtiömiesten ei voitu tälläkään perusteella katsoa olevan välillisesti rahaston kautta etuyhteydessä A Oy:öön.

Hybridilain säännökset eivät tulleet sovellettaviksi A Oy:n verotuksessa.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu verovuosille 2020 ja 2021.

Hybridilaki 1 § 1 momentti, 2 momentti 2 kohta (1567/2019), 3 ja 4 momentti, 2 § (1567/2019) ja 4 § 1 momentti

Laki elinkeinotulon verottamisesta 7 § 1 ja 3 momentti, 18 § 1 momentti 2 kohta

KHO:2023:32

Elinkeinotulon verotus – Siirtohinnoitteluvoikaisu – Arbitraatiosopimus – Sopimusmenettelyn neuvottelutuloksen täytäntöönpano – Vastaoikaisu – Seuranaismuutos – Konserniavustus –

Vähennyskelpoisuuden rajoitukset – Enimmäismäärä – Tappion vahvistaminen

A Oy oli verovuonna 2010 antanut konserniavustusta toiselle kotimaiselle konserniyhtiölle. Verovuoden 2010 verotusta toimitettaessa A Oy:n elinkeinotoiminnan tulokseksi oli vahvistettu konserniavustuksen vähentämisen jälkeen nolla euroa. A Oy:n kanssa samaan konserniin kuuluvan ranskalaisen B-yhtiön osalta oli sittemmin toimitettu siirtohinnoitteluvoikaisu, jossa B-yhtiön verotettavaan tuloon oli tehty muun muassa 656 339 euron määräinen lisäys, joka perustui A Oy:lle suoritettuihin maksuihin. Ranskan ja Suomen toimivaltaisten viranomaisten välisessä arbitraatiosopimuksen mukaisessa sopimusmenettelyssä sanottu siirtohinnoitteluvoikaisu oli katsottu markkinaehtoperiaatteen mukaiseksi.

Verohallinto oli pannut sopimusmenettelyssä saavutetun lopputuloksen täytäntöön toimittamalla A Oy:n verovuoden 2010 verotusta koskevan seurannaismuutoksen. Yhtiön elinkeinotoiminnan tuloksesta oli vähennetty 656 339 euron määrä, mutta yhtiölle ei ollut vahvistettu elinkeinotoiminnan tulolähteen tappiota vähennyskelpoisen konserniavustuksen enimmäismäärää koskevan konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 6 §:n nojalla.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että arbitraatiosopimuksen mukaisen neuvottelutuloksen perusteella toimitettu verotus oli tapahtunut tuloverolain eli kansallisen verolainsäädännön mukaan, kun otettiin huomioon tuloverolain 135 §:n 1 momentin säännös ja arbitraatiosopimuksen kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamista koskeva tarkoitus. Koska arbitraatiosopimuksen 14 artiklan a kohdan mukaan kaksinkertainen verotus katsotaan poistetuksi, kun tulo luetaan mukaan verotettavaa tuloa laskettaessa vain yhdessä valtiossa, kaksinkertaista verotusta poistettaessa oli otettava huomioon mahdollisesti sovellettavan konserniverojärjestelmän eli Suomen osalta konserniavustusjärjestelmän käyttämisen vaikutukset. Koska Ranskan ja Suomen toimivaltaisten viran-

omaisten välinen neuvottelutulos oli päätetty panna täytäntöön oikaisemalla A Oy:n verotusta, A Oy:lle oli vahvistettava tappio, jotta kaksinkertainen vero olisi poistettu arbitraatiosopimuksen 14 artiklan a kohdassa tarkoitettulla tavalla. Kun otettiin huomioon tuloverolain 135 §, tappiota ei voitu jättää vahvistamatta konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 6 §:n nojalla.

Kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisun yhteydessä tehty yleissopimus (90/436/ETY, arbitraatiosopimus) 14 artikla a kohta
Tuloverolaki 135 § 1
Konserniavustuksesta verotuksessa annettu laki 6 §
Verotusmenettelystä annettu laki 75 § 1 ja 2 momentti

KHO:2023:33

Arvonlisävero – Vähennysoikeus – Vähennysoikeuden jakaminen – Listautumiskulut – Osakeanti – Vanhojen osakkeiden myynti

A Oy:n arvonlisäverollinen liiketoiminta muodostui hallintopalvelujen myynnistä konserniyhtiöille. Yhtiö oli listautunut pörssiin ja sen yhteydessä oli tapahtunut listautumisanti. Tähän oli sisältynyt osakemyynti, jossa yhtiön silloiset osakkeenomistajat olivat myyneet omistamiaan osakkeita. Lisäksi henkilöstölle oli suunnattu osakeanti, josta saadut varat olivat tulleet yhtiölle.

Asiassa oli ratkaistavana yhtiön listautumisantiin liittyvien kulujen arvonlisäveron vähennysoikeus ja sen laajuus. Asiassa oli kysymys siitä, olivatko yhtiön pörssiin listautumiseen ja sen yhteydessä tapahtuneeseen henkilöstöantiin sekä osakkeiden myyntiin liittyvät hankinnat tulleet kokonaisuudessaan yhtiön arvonlisäverollista liiketoimintaa varten vai oliko niistä osaa pidettävä osakkeenomistajien osakkeiden myyntiin liittyvinä yhtiölle vähennyskelpottomina hankintoina.

Yhtiön listautuminen ei ollut tapahtunut yksinomaan osakeannin järjestämiseksi ja varojen keräämiseksi yhtiön vähennykseen oikeutettavan toiminnan hyväksi. Tämän

vuoksi listautumisen yhteydessä tapahtunut henkilöstöanti ei merkinnyt sitä, että yhtiöllä olisi sen perusteella ollut oikeus vähentää listautumiskuluihin sisältyvät arvonlisäverot täysimääräisesti.

Listautumisen yhteydessä tapahtuneen vanhojen osakkeenomistajien osakkeiden myynnin osalta saadut tulot olivat kertyneet osakkeita myyneille osakkaille. Tämä osakkeiden myynti oli tapahtunut ensisijaisesti osakkeenomistajien intressissä. Yhtiön vanhojen osakkaiden osakkeiden myyntiä varten tehdyt hankinnat eivät olleet tapahtuneet yhtiön arvonlisäverolain 102 §:n mukaista verollista liiketoimintaa varten. Yhtiöllä ei ollut tältä osin arvonlisäveron vähennysoikeutta. Osakkeiden myynti oli otettava huomioon myös listautumiseen kokonaisuudessaan kohdistuviin hankintoihin sisältyneen arvonlisäveron vähennysoikeutta rajoittavana.

Yhtiön harjoittamaa liiketoimintaa oli pidetty kokonaan vähennykseen oikeuttavana. Kun lisäksi otettiin huomioon yhtiön listautumisen merkitys sen harjoittamalle verolliselle toiminnalle ja yhtiön listautumiseen liittyvät velvollisuudet, yhtiön vähennysoikeuden ulkopuolelle jäi vain osakkeenomistajien osakemyyntiin liittyvä osuus listautumista varten tehtyjen hankintojen hintaan sisältyvästä arvonlisäverosta. Yhtiön vähennysoikeutta oli lähtökohtaisesti tarkasteltava hyödykekohtaisesti hankitun tavaran tai palvelun todellisen käyttötarkoituksen mukaisesti. Hallinto-oikeuden ja verotuksen oikaisulautakunnan päätökset kumottiin ja asia palautettiin Verohallinnolle uudelleen käsiteltäväksi listautumiskulujen vähennyskelpoisen osuuden uudelleen laskemista varten.

Arvonlisäverotus verokausilta 7/2015–12/2015 ja 1/2016.

Arvonlisäverolaki 102 §
1 momentti 1 kohta ja 2 momentti sekä 117 §
Neuvoston direktiivi 2006/112/EY yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 168 artiklan a alakohta
Unionin tuomioistuimen tuomiot asioissa C-465/03, Kretztechnik (EU:C:2005:320), C-108/14 ja C-109/14, Larentia + Miner-

va ja Marenave Schifffahrt (EU:C:2015:496), C-126/14, Sveda (EU:C:2015:712) ja C-405/19, Vos Aannemingen (EU:C:2020:785)

KHO:2023:36

Autoverotus – Vientipalautus – Omistusajoneuvo – Ajoneuvon käyttöikä koskeva rajoitus – Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus – Unionin tuomioistuimen antama ennakkoratkaisu

A oli vuonna 2015 tuonut Suomeen toisesta jäsenvaltiosta hankkimansa käytetyn ajoneuvon, rekisteröinyt sen täällä tieliikenteeseen ja maksanut ajoneuvosta kannetun autoveron. Vuonna 2017 A oli hakenut Verohallinnolta autoveron vientipalautusta, sillä kyseinen ajoneuvo oli myyty toiseen jäsenvaltioon ja poistettu liikennekäytöstä Suomessa. Verohallinto oli hylännyt A:n hakemuksen autoverolain 34 d §:n 2 momentin perusteella, koska ajoneuvon ensimmäisestä käyttöönotosta oli vientiajankohdalla kulunut vähintään kymmenen vuotta.

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa kysymys siitä, oliko A:lla kuitenkin oikeus autoveron vientipalautukseen suoraan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen tavaroiden vapautaa liikkuvuutta tai jäsenvaltioiden sisäisiä veroja ja maksuja koskevien Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen määräysten nojalla.

Unionin tuomioistuimen korkeimman hallinto-oikeuden asiassa tekemän ennakkoratkaisupyynnön johdosta asiassa C-676/21, Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö, antaman tuomion mukaan unionin primaarioikeus ja erityisesti SEUT 110 artikla eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan ajoneuvon arvoon sisältyvää autoveroa ei palauteta moottoriajoneuvon omistajalle, mikäli ajoneuvo viedään pysyvästi maasta toisessa jäsenvaltiossa käytettäväksi, kun mainitun ajoneuvon ensimmäisestä käyttöönotosta on vientiajankohdalla kulunut vähintään kymmenen vuotta.

A:lla ei siten ollut oikeutta autoveron vientipalautukseen. Korkein

hallinto-oikeus hylkäsi A:n valituksen.

Autoverolaki (1482/1994) 34 d §
Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT) 110 artikla
Unionin tuomioistuimen tuomio C-676/21, Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö (EU:C:2023:63)
Ks. KHO 2021:153

KHO:2023:41

Arvonlisävero – Vähennyksen oikaisu – Luottotappio – Saneerausmenettely – Saneerausvelan leikkaaminen – Saneerausvelan konvertointi velallisen osakkeiksi – EU-oikeus

A Oy oli ollut joutumassa maksukyvyttömyystilaan, minkä johdosta oli aloitettu käräjäoikeuden päätöksellä yhtiön saneerausmenettely. Käräjäoikeuden vahvistaman saneerausohjelman mukaan tietty prosenttiosuus vakuudettomasta saneerausvelasta leikattiin, kuitenkin siten, että ennen velan leikkaamista velkojilla oli mahdollisuus konvertoida tämä osuus saneerausvelasta A Oy:n osakkeiksi. Mikäli velkoja ei halunnut konvertoida osuutta saneerausvelasta A Oy:n osakkeiksi ja jätti käyttämättä oikeutensa merkitä A Oy:n osakkeita, leikattiin tämä osuus saneerausvelasta lopullisesti.

Asiassa oli ratkaistavana, oliko A Oy:llä arvonlisäverolain 118 §:n 1 momentin mukainen velvollisuus oikaista ostoihinsa sisältyneen arvonlisäveron vähennystä tilanteessa, jossa arvonlisäverollisen ostovelan velkoja jätti käyttämättä tälle yritys-saneerausohjelmassa vahvistettua oikeutta konvertoida osan saatavastaan yhtiön osakkeiksi ja osa saneerausvelasta leikattiin lopullisesti.

Arvonlisäverolain 78 §:n 1 momentin 3 kohdassa oli erikseen säädetty siitä, että veron perusteesta saadaan vähentää verollisena ilmoitettua myyntiä koskeva luottotappio. Arvonlisäverodirektiivissä ei ollut vastaavaa nimenomaisesti luottotappiota koskevaa säännöstä. Arvonlisäverolaissa puolestaan ei ollut ostajan osalta arvonlisäverodirektiivin 184 artiklaa vastaavaa yleistä vähennyksen oikaisua koskevaa säännöstä. Arvonlisäverolain 118 §:n 1 momentti vähenne-

tyn veron oikaisuvelvollisuudesta kattoi vain lain 78 §:n 1 momentin 1 ja 4 kohdan mukaisen ostajan hyvittämisen, joihin luottotappio ei kuulunut. Arvonlisäverolain vähennyksen oikaisua koskevat säännökset eivät siten olleet yhteneväiset arvonlisäverodirektiivin vastaavien säännösten kanssa.

Kun luottotappion vähentämisestä veron perusteesta oli säädetty erikseen arvonlisäverolain 78 §:n 1 momentin 3 kohdassa, ei vastaavaa erää ollut pidettävä lain 78 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna oikaisu-eränä myöskään vähennyksen tehneen ostajan verotuksessa. Lain 118 §:n 1 momentin mukainen ostajan tekemän arvonlisäverovähennyksen oikaiseminen ei tullut sovellettavaksi. Koska arvonlisäverolain vähennyksen oikaisua koskevat säännökset poikkesivat direktiivin säännöksistä eikä vähennyksen oikaisuvelvollisuutta voitu perustaa arvonlisäverolain säännöksiin, ei unionin tuomioistuimen oikeuskäytännölle ja direktiivin tulkintavai- kutukselle voitu antaa asiassa ratkaisevaa merkitystä ottaen huomioon, että jäsenvaltion viranomaisella ei ole oikeutta vedota yksityistä vastaan sellaiseen direktiivin säännökseen, jota ei ole pantu täytäntöön kansallisessa laissa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A Oy:llä ei ollut arvonlisäverolain 118 §:n 1 momentin perusteella velvollisuutta oikaista tekemäänsä arvonlisäverovähennystä tilanteessa, jossa arvonlisäverollisen ostovel- lan velkoja jätti käyttämättä tälle

yrityssaneerausohjelmassa vahvistettua oikeutta konvertoida osan saatavastaan yhtiön osakkeiksi.

Keskusverolautakunnan arvonlisäverotusta koskeva ennakkoratkaisu ajalle 1.4.2022–31.12.2023.

Arvonlisäverolaki 73 § 1 momentti, 78 § 1 momentti 1 ja 3 kohta sekä 118 § 1 momentti

Neuvoston direktiivi 2006/112/EY yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 90 artikla, 184 artikla, 185 artikla sekä 186 artikla

Unionin tuomioistuimen tuomiot asioissa C-396/16, T-2 (EU:C:2018:109) ja C-335/19, E. (EU:C:2020:829)
Kts. ja vrt. KHO 1997:69 ja KHO 2014:190

KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2023-21

Vahingonkorvaus – Julkisyhteisön korvausvastuu – Korvattava vahinko – Euroopan ihmisoikeus-sopimus – Perustuslaki

Diaarinumero: S2022/317

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 4.4.2022 S21/1053

A oli määrätty tahdosta riippumattomaan hoitoon, ja samassa yhteydessä häntä oli pakkolääkitty. Kysymys siitä, ovatko pakkolääkitsemis-

tä koskevat oikeussuojakeinot puutteelliset ja onko A oikeutettu saamaan valtiolta korvausta perus- ja ihmisoikeusloukkauksesta.

VL:2023-23

Kunnianloukkaus – Tahallisuus

Diaarinumero: R2023/117

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 5.12.2022 R22/824

A oli tehnyt poliisille B:stä tutkintapyyntöä, jonka mukaan hänen esihenkilönsä B oli valheellisesti väittänyt A:n olleen luvattomasti poissa töistä ja pyrkinyt näin tahallaan tuhoamaan A:n uran. Asian esitutkinta oli lopetettu.

Kysymys siitä, onko A menettänyt syyllistynyt väärään ilmiantoon tai kunnianloukkaukseen.

VL:2023-36

Tuomioistuimen päätösvaltaisuus

Diaarinumero: R2023/193

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 13.1.2023 R22/762

Käräjäoikeus oli ratkaissut rikosasian kärjätuomarin ja kahden lautamiehen kokoonpanossa. Myöhemmin kävi ilmi, että toinen lautamiehistä ei ollut antanut tuomarinvakuutusta.

Kysymys käräjäoikeuden päätösvaltaisuudesta.

Toimitus: Eevi Haaja
Alma Talent
shop.almatalent.fi
pro.almatalent.fi/#suomenlaki

ISSN 0788-8651 (painettu)
ISSN 2954-1921 (verkkójulkaisu)